

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වගාණනය කළ මතය

උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, ශුද්ධ වත්කම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්වගාණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වගාණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වගාණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, ආයතනය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය ආයතනය ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩපැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

ආයතනයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, ආයතනයේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍යප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසු බවින් යුතුව ක්‍රියාකරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනා ගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාත්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශකිරීමේ අදහසින් නොවුවද , අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදකවූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත්වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම් අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ ආයතනයේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, ආයතනය ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2019 වර්ෂයේ සිට සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කර තිබුණු නමුත් දැනටමත් භාවිතයේ පවතින පිරිවැය රු.118,873,548 ක් වූ ආයතනය සතු වාහන 57 ක් පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 7 (92) (ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් අනාවරණය කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. එසේම මෙම වත්කම්වල ඵලදායී ජීවිත කාලය පිළිබඳව වූ තක්සේරුව නැවත සමාලෝචනය කර ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 03 ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>ආයතනය සතු වාහන ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලද වාර්තාව ලැබී ඇත්තේ 2022 මැයි මාසයේදී වන අතර එම ප්‍රත්‍යාගණන අගයන් 2022 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ලබා ගනු ඇත. එසේම ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 07 (92) (ආ) අනුව සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය වූ වත්කම් පිළිබඳව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් හෙළිදරව් කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.</p>	<p>සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය වූ එහෙත් දැනට භාවිතා කරන වත්කම් පිළිබඳ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් හෙළිදරව් කිරීමටත් ඒවායේ ඵලදායී ජීවිත කාලය සමාලෝචනය කිරීමටත් පියවර ගත යුතුය.</p>

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය තොගය භෞතික සත්‍යාපනය කර තිබුණ ද, එම භෞතික තොග වටිනාකම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීමට කටයුතු නොකර තොගවල පොත් අනුව ශේෂය වූ රු.30,999,885 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කර තිබුණි. එසේම ප්‍රධාන ගබඩාවෙන් නිකුත් කර තිබුණු තොගවලින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට පර්යේෂණ අංශ 05</p>	<p>සත්‍යාපනය කරන ලද පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය තොග වාර්ථාව සම්පූර්ණ කරනු ලැබූයේ 2022 මාර්තු මාසයේ වන බැවින් තොග පොත් ශේෂය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කරන ලදී. 2022 වර්ෂයේ සිට එක් එක් අංශ යටතේ පවතින තොග ශේෂයන්</p>	<p>වර්ෂය අවසානයට ආයතනය සතු සියලුම තොග සමීක්ෂණය කර එමභෞතික තොග වටිනාකම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

ක පැවති රු.1,619,565 ක් වටිනා රසායනික ද්‍රව්‍ය හා පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය වර්ග 240 ක තොග ද, යාන්ත්‍රිකරණ තාක්ෂණ අංශයේ වටිනාකම හඳුනා නොගත් වර්ග 127 ක වාහන අලුත්වැඩියා අමතර කොටස් තොග ද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට ඉතිරිව පැවති නමුත් එම තොග ශේෂයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

අවම කිරීමට සහ පවතින තොග අගයන් ගණනය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ලබා ගැනීමට කටයුතු කරනු ඇත.

- (ආ) උක් පර්යේෂණ ආයතනය ප්‍රසිද්ධ කරනු ලබන වාර්තා (පුවත් හසුන) අනුව ඇතිමලේ සීනි පුද්ගලික සමාගම වර්ෂය තුළ සීනි කි.ග්‍රෑම් 10,917,000 ක් නිෂ්පාදනය කරන ලද බවට දක්වා තිබුණ ද, 1981 අංක 75 දරන උක් පර්යේෂණ ආයතන පනතේ 18 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව කි.ග්‍රෑම් 01 කට රු.0.10 ක් බැගින් අයවිය යුතු රු.1,091,700 ක සෙස් බද්ද ගිණුම්ගත කර නොතිබුණු අතර ලංකා සීනි පුද්ගලික සමාගමේ සෙවනගල අංශයෙන් 2020 වර්ෂයට අදාළව 2021 වර්ෂයේ එවන ලද සෙස් බදු රු.1,611,660 ක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායම් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි. මේ නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ආදායම රු.519,960 ක් හා ලැබිය යුතු ආදායම් රු.1,091,700 ක් අඩුවෙන් දැක්වුණි.
- (ඇ) ලංකා සීනි සමාගමේ සෙවනගල අංශයෙන් ආයතනයට ලැබිය යුතු මුදල රු 6,013,855. ක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් කර තිබුණ ද එම සමාගමෙන් ගෙවිය යුතු ලෙස සනාථ කළ ශේෂය රු.4,005,209ක් පමණක් විය. ලබා දී තිබුණු බීජ උක් සඳහා ලැබිය යුතු මුදල් නිවැරදිව ගිණුම්ගත නොකිරීම මෙම වෙනසට හේතු වී තිබුණු නමුත් එම ශේෂයන් නිවැරදි කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නැවත ගැලපීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.
- (ඈ) 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැල්වත්ත අංශයෙන් ලැබිය යුතු සෙස් බද්ද රු.3,041,310 ක් බවට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණ ද, එම අංශය සනාථ කර තිබුණු වටිනාකම රු.1,194,310 ක් වූයෙන් රු.1,847,000 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය. 2013-2015 අතර කාලය තුළ ලංකා සීනි සමාගමේ පරිහරණය සඳහා ලබාදී තිබුණු ආයතනට අයත් වාහනයක සිදුකළ අලුත්වැඩියා කටයුතු වෙනුවෙන් එම

ඇතිමලේ සීනි (පුද්ගලික) සමාගමින් ඉල්ලනු ලැබූ දේශීය සීනි නිෂ්පාදන දත්ත ලබා නොදීම හේතුවෙන් වර්ෂයේ සෙස් 2021 බදු ආදායමගණනය කිරීමට නොහැකි වී ඇති අතර වාචිකව තහවුරු කරගත් දත්ත පුවත් හසුනට ලබා ගෙන ඇත. දත්ත ගැනීමෙන් අනතුරුව සෙස් බදු ආදායම ගණනය කර අය කර ගැනීමට කටයුතු කරනු ඇත. 2021 වර්ෂයේ ලැබී ආදායමක් ලෙස ගිණුම්ගත කර ඇති සෙවනගල අංශයේ 2020 වර්ෂයේ සෙස් බදු මුදල ඉදිරි ගිණුම් වර්ෂයේදී නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.

2019, 2020 හා 2021 වර්ෂවලදී සෙවනගල අංශය වෙත යවන ලද රු.6,013,855ක උක් දඩුවලින් සුදු පත්‍ර රෝගය පාලනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියක් (WLD) වෙනුවෙන් ගල්ඔය වැවිලි සමාගමට සහ පැල්වත්ත අංශයට ලබා දී ඇති බීජ උක් වටිනාකම් අඩු කර රු.4,005,209ක් සඳහා පමණක් ශේෂ සනාථ කිරීම් ලිපි නිකුත් කිරීම සිදු කර ඇත.

පනත ප්‍රකාරව සෙස් බදු ආදායම් අයකර ගැනීමටත්, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රකාරව එම ආදායම නිවැරදිව ගිණුම්ගත කිරීමටත් කටයුතු කළ යුතුයි.

වැවිලි සමාගමෙන් හා සීමාසහිත ලංකා සීනි (පෞද්ගලික) සමාගමේ පැල්වත්ත අංශයෙන් ලැබිය යුතු මුදල් වෙන වෙනම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්විය යුතුය.

ලැබිය යුතු සම්පූර්ණ සෙස් බදු මුදලට අයකර ගත යුතුය.

සමාගම රු.1,847,000 ක මුදලක් ගෙවිය යුතු සෙස් බද්දට හිලව කරගෙන තිබීම ඊට හේතුව බවට නිරීක්ෂණය වුවද, එම මුදල ආපසු ලබා ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.

- (ඉ) කි.ගුම් 31 ප්‍රමාණයේ කාබන්ඩයොක්සයිඩ් සිලින්ඩර් 06 ක් වෙනුවෙන් සිලෝන් ඔක්සිජන් ආයතනයට 2016 වර්ෂයේ තබා ඇති රු.144,000 ක ආපසු ලබාගත හැකි තැන්පතුව වසර 2 කින් පසුව වාර්ෂිකව ක්‍රමයෙන් අඩු වී වසර 8 ක් ගත වූ පසුව අහෝසි වී යන බවට එම ආයතනය නිකුත් කළ ලදුපතෙහි සඳහන් කර තිබුණි. ඒ අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට වසර 6 ක් ගත වී ඇති මෙම තැන්පතුවෙන් ආපසු ලබාගත හැකි මුදල සියයට 50 ක් වූ අතර මෙම සිලින්ඩර් ආයතනය විසින් ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ නම් තැන්පතුව නිදහස් කරගෙන වත්කම් ලෙස ගිණුම්ගත කළ හැකිව පවතින බවට නිරීක්ෂණය වූ නමුත් රු.72,000 ක් ක්ෂය වී ඇති මෙම සිලින්ඩර වත්කම් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීම වෙනුවට තව දුරටත් රු.144,000 ක ආපසු ලබාගත හැකි තැන්පතුවක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් නිරූපනය කර තිබුණි.
- (ඊ) සිලෝන් ඔක්සිජන් ආයතනයෙන් මිලදී ගත් දැනට එම සමාගමට අයත් ලෙස පවතින රු.144,000ක් වටිනා ගෑස් සිලින්ඩර අදාළ ගැලපීම් සිදු කිරීමෙන් අනතුරුව උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ වත්කම් ලෙස පවරා ගැනීමට 2022 වර්ෂයේදී කටයුතු කරනු ඇත.
- (ඊ) සිලින්ඩර් ආයතනයේ වත්කම් ලෙස පවරා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඊ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල “ගෑස් සිලින්ඩර් සඳහා” නමින් තබා ඇති රු.118,375 ක තැන්පතුව කාගෙන් ලැබිය යුත්තක් ද යන්න දක්වා නොතිබුණි.
- 1987 වර්ෂයේ උක් පර්යේෂණ ආයතනය ආරම්භක අවධියේ සිට උඩවලව ප්‍රධාන පරිශ්‍රයේ ගෑස් සිලින්ඩර සඳහා තබා ඇති රු.118,375ක තැන්පතුවලට අයත් වාර්තා සොයා ගැනීමට අපහසු වී ඇත.
- තැන්පතුව තබා ඇත්තේ කුමන ආයතනයක ද යන්න හඳුනාගෙන අනාවරණය කළ යුතුය.

1.5.3 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය -----	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම -----	නිර්දේශය -----
කන්තලේ උප මධ්‍යස්ථානයට විදුලිය ලබා ගැනීම සඳහා 2017 වර්ෂයේ තැන්පත් කරන ලද රු.200,000 ක තැන්පතුව ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් සනාථ කර නොතිබුණු අතර 1987 වර්ෂයේදී ආරම්භ කරන ලද උඩවලව ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථානය සඳහා වන රු.150,000 ක තැන්පතුව සනාථ කර ගැනීම සඳහා වන	1987 වර්ෂයේ ආරම්භ කරන ලද උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ උඩවලව ප්‍රධාන මධ්‍යස්ථානයට අයත් රු.150,100ක තැන්පතුවලට අයත් වාර්තා සොයා ගැනීමට අපහසු වී ඇත.	මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් විදුලි ග්‍රාහක තැන්පතු ශේෂයන් ලිඛිත සාක්ෂි මඟින් සනාථ කළ යුතුය.

තොරතුරු ආයතනය සතුව නොතිබුණි.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය -----	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම -----	නිර්දේශය -----
කන්තලේ සීනි සමාගමට ලබා දී ඇති වසර 5 කට වැඩි කාලයක සිට හිඟහිට ඇති රු.1,000,000 ක අයකර ගැනීමට ආයතනය අසමත් වී තිබුණි.	ණය මුදල අය කර ගැනීම සම්බන්ධව අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් අදාළ කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.	අය කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.25,400,283ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට ප්‍රතිරූප ඉකුත් වර්ෂයේ උනන්දුවය රු. 37,936,070ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.63,336,353ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායම රු.56,139,072 කින් ඉහළ යාම හා වියදම රු.7,197,281 කින් පහළ යාම මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) පෙර වර්ෂයේ රු.236,970,043 ක් වූ රජයේ ප්‍රාග්ධන හා අයහාර ප්‍රදානය සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු.325,700,000 ක් දක්වා රු.88,729,957 කින් වැඩි වී තිබුණි.

(ආ) මහා භාණ්ඩාගාර මූලාශ්‍රයන්ට අනුව උක් පර්යේෂණ ආයතනය සඳහා 2021 වර්ෂය තුළ මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් නිකුත් කළ ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානය රු.මිලියන 63.30 ක් ද, පුනරාවර්ථන ප්‍රදානය රු.මිලියන 262.40 ක් ද විය. එසේ වුවද, ආයතනයේ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනයේ ඇතුළත් ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානය රු.මිලියන 55.80ක් ද, පුනරාවර්ථන ප්‍රදානය රු.මිලියන 269.90 ක් ද විමෙන් ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානය රු.මිලියන 7.5 ක් පුනරාවර්ථන වියදම් සඳහා වැය කර ඇති බවට නිරීක්ෂණය විය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය -----	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම -----	නිර්දේශය -----
(අ) භාණ්ඩාගාර අරමුදල් යොදවා ගනිමින් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන වෛද්‍යාධාර රක්ෂණ යෝජනා ක්‍රමය වෙනුවට ජාතික රක්ෂණභාර අරමුදල මගින් රක්ෂණවරණ	උක් පර්යේෂණ ආයතනය පිහිටුවූ 1984 වර්ෂයේ සිට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ තීරණය මත ආනයන සෙස් බදු ආදායම මත පවත්වා ගෙන යනු ලැබූ වෛද්‍යාධාර යෝජනා	මහා භාණ්ඩාගාරයේ උපදෙස් මත ජාතික රක්ෂණ භාර අරමුදල වෙතින් රක්ෂණ ආවරණ ලබා ගැනීමට කටයුතු කළ

පහසුකම් ලබාගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකර ගන්නා ලෙස ජාතික අයවැය දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් 2017 වර්ෂයේදී දැනුම් දී තිබුණ ද, ඒ කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකර ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය මත යෝජනා ක්‍රමය පවත්වාගෙන ගොස් තිබුණු අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ පිරිනමා තිබුණු ප්‍රතිලාභය රු.18,768,838 ක් ද, වර්ෂය අවසානයට ගෙවිය යුතු මුදල රු.14,415,972 ක් ද විය. වර්ෂය තුළ පිරිනැමූ ප්‍රතිලාභය භාණ්ඩාගාර පුනරාවර්ථන ප්‍රතිපාදනයෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7 ක් බවට නිරීක්ෂණය විය.

ක්‍රමය සෙස් බදු ආදායම මහා සුතුයි. භාණ්ඩාගාරය වෙත පවරා ගැනීමෙන් අනතුරුව භාණ්ඩාගාර ප්‍රතිපාදන සහ ආයතනයේ වෙනත් ආදායම් ප්‍රභවයන් භාවිතා කොට ගෙවීම් සිදු කරමින් සිටී.

- (ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ තත්‍ය ආදායම රු.20,520,716 ක් වූ සෙස් බදු හා අනෙකුත් ආදායම් සඳහා ඇස්තමේන්තු සකස් නොකර භාණ්ඩාගාර ප්‍රතිපාදන පමණක් ඇස්තමේන්තු කර තිබීමෙන් රු.18,779,284 ක් හෙවත් සියයට 16.39 ක ආදායම් විචලනයක් නිරීක්ෂණය වූ අතර වියදම් ශීර්ෂ 06 ක ඇස්තමේන්තුගත වියදම් හා තත්‍ය වියදම් අතර සියයට 12.35 ක් සියයට 100 ක් අතර පරාසයක විචලනයක් නිරීක්ෂණය විය. මේ හේතුවෙන් අයවැය ලේඛනය සඵල කළමනාකරණ පාලන කාරකයක් ලෙස යොදාගෙන නොමැති බවට නිරීක්ෂණය විය.
- (ඇ) දෙනියාය බීජ අභිජනන මධ්‍යස්ථානයේ වැට පද්ධතිය නවීකරණය සහ ප්‍රධාන පිවිසුමේ සිට අභිජනන ගෘහය දක්වා මාර්ගය සකස්කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ ඉංජිනේරුවරයෙකු ලවා සකස් කරවාගත් රු.24,411,265 ක ඇස්තමේන්තුව පරිදි මාර්ගය ඉදිකිරීම සඳහා පමණක් රු.9,060,874 ක කළයුතු වැඩ ඇතුළත් කර තාප්පය හා දැල්වැට නවීකරණය සඳහා කළයුතු වැඩ නොමැතිව රු.15,350,391 ක් පමණක් සඳහන් කර තිබිය දී එය ඇස්තමේන්තු වටිනාකම රු.24,411,265 ක් වුවද, අයවැයගත කර තිබූ මුදල රු.3,000,000 ක් වූයෙන් ඉංජිනේරුවරයාගේ ගාස්තුව ගෙවීමට හා මාර්ගයේ තෝරාගත් කොටසක් නිම කිරීමට ගනු ලැබූ ප්‍රසම්පාදන කමිටු තීරණය අනුව සැලසුම ඇඳීම සහ ඇස්තමේන්තුව සැකසීම වෙනුවෙන් වන සියයට 80 ක මුදල වන රු.976,449 ක් පමණක් ගෙවා ඇත. කාර්යය සම්පූර්ණයෙන් නිම කිරීමෙන් පසු ඉතිරි සියයට 20 ක මුදල ගෙවීමට තීරණය කර ඇත.
- (ඈ) 2022 වර්ෂයේ අයවැය ලේඛනට දේශීය නිෂ්පාදනය මත සෙස් බදු ආදායමද ඇතුළත් කිරීමට කටයුතු කර ඇත. වියදම් විචලනයන් සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වා නොමැත.
- (ඉ) අයවැය ලේඛනය සඵල කළමනාකරණ පාලන කාරකයක් ලෙස යොදාගත යුතුය.
- (ඊ) සම්පූර්ණ කාර්යය සඳහාම විස්තරාත්මක ඇස්තමේන්තුව අදාළ ඉංජිනේරුවරයාගෙන් ලබාගත යුතුය.

පිළිගෙන ඔහුගේ ගාස්තුව වූ රු.1,220,562 කින් කොටස් මුදලක් ලෙස රු.976,449ක් ගෙවා තිබුණි.

(ඇ) ආයතනයේ කාර්යාල සංවිධාන සංග්‍රහය (Manual Of Procedure) රු.434,767ක ගාස්තුවක් මත සකස් කර 2019 දෙසැම්බර් මස භාරදීමේ එකඟතාවය මත ගාස්තුවෙන් සියයට 50 ක් වන රු.217,383 ක අත්තිකාරම් මුදලක් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනයට (SLIDA) 2019 ඔක්තෝබර් මස ගෙවා 2022 ජුනි මස වන විට වසර 02 මාස 07 ක කාලයක් ගත වී තිබුණ ද එම කාර්යාල සංවිධාන සංග්‍රහය ආයතනය වෙත ලබා දී නොතිබුණි. මේ සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබාගත් බවටත්, එමආයතනය සමඟ ගිවිසුම්ගත එකඟතාවයකට පැමිණි බවටත් සාක්ෂි ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ කාර්ය සංවිධාන සංග්‍රහයේ කෙටුම්පත 2022 වර්ෂයේ ජුනි මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනයෙන් ලැබී ඇති අතර එහි අන්තර්ගත කරුණු ආයතනය විසින් පරීක්ෂා කිරීමෙන් අනතුරුව මෙම වර්ෂය තුළ කාර්ය සංවිධාන සංග්‍රහය සම්පූර්ණ කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.	කාර්ය සංවිධාන සංග්‍රහය සඳහා අනුමැතිය ලබාගෙන එය ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.
(ඉ) ආයතනයේ එක් එක් අංශ සඳහා ඉන්වෙන්ට්‍රි ලේඛන නඩත්තු කර නොතිබීමෙන් වත්කම් සුරක්ෂිතව තබා ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු වී නොමැති බවට නිරීක්ෂණය විය.	ඉන්වෙන්ට්‍රි ලේඛනවල මෘදු පිටපත් ආශ්‍රයෙන් 2022 වර්ෂයේ සිට ලේඛනගත කිරීමට අවශ්‍යය කටයුතු සිදු කරනු ඇත.	එක් එක් අංශ සඳහා ඉන්වෙන්ට්‍රි ලේඛන නඩත්තු කළ යුතුය.
(ඊ) ආයතනයේ පර්යේෂණ අංශ 06 ක පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා භාවිතා කෙරෙන යන්ත්‍රෝපකරණවල භාවිතය පිළිබඳව වාර්තා තැබීමක් සිදු කර නොතිබීම නිසා එම යන්ත්‍රෝපකරණ කාර්යක්ෂමව භාවිතා කරනු ලබන බවට සනාථ කළ නොහැකි විය.	ඉදිරියේදී භාවිතා කරන අවස්ථාවන් වලදී එක් එක් යන්ත්‍ර සඳහා වෙන වෙනම ලේඛන නඩත්තු කරනු ඇත. විද්‍යාගාර උපකරණ අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී පමණක් භාවිතයට ගන්නා බැවින් භාවිතා කළ කාලය අනුව ඒවායේ කාර්යක්ෂමතාවය නිගමනය කළ නොහැක.	උපරිම කාර්යක්ෂමතාවයකින් යුතුව යන්ත්‍රෝපකරණ භාවිතා කිරීමටත් ඒ පිළිබඳව වාර්තා තබා ගැනීමටත් කටයුතු කළ යුතුයි.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය -----	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම -----	නිර්දේශය -----
<p>(අ) 1981 අංක 75 දරන උක් පර්යේෂණ ආයතන පනතේ 1 (1) වගන්තිය ප්‍රකාරව උක් වැවීම හා වගා කිරීම සම්බන්ධයෙන් පර්යේෂණ පැවැත්වීම උක් පර්යේෂණ ආයතනය පිහිටු වීමේ අරමුණ වූ අතර උසස් වර්ගයේ උක් ප්‍රභේද</p>	<p>රටතුල කෝවිඩ් පැතිරීම නිසා ආයතන ක්‍රියාකාරකම් වරින්වර ඇතහිටීම හේතුවෙන් නියමිත පරිදි අවශ්‍ය උක් දඹු ප්‍රමාණය සිනි කර්මාන්තශාලාවලින් නියමිත කාලයේදී සපුරාලීමට නොහැකි වූ බැවින් සියයට 2 කින් සිනි අස්වැන්න</p>	<p>නිකුත් කළ උක් ප්‍රභේද 4 ප්‍රගති වාර්තාවල දැක්විය යුතුය. නොපමාව මහ මෝල් පරීක්ෂණ සිදු කළ යුතුය.</p>

සංවර්ධනය කිරීම සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී නව වැඩිදියුණු කරන ලද ප්‍රභේද 04 ක් වාණිජ වගාව සඳහා නිකුත් කළ බවට ප්‍රගතිය දක්වා තිබුණ ද, එම හඳුනා ගන්නා ලදහා වැඩිදියුණු කරන ලද නව උක් ප්‍රභේද මොනවාද යන්න පිළිබඳව සඳහන් කර නොතිබුණු අතර නව ප්‍රභේද නිකුත් කිරීම සඳහා කරනු ලබන මහ මෝල් පරීක්ෂණය (Large – mill test) වර්ෂය අවසානය තෙක්ම සිදු කර නොතිබුණු බවට වාර්තා විය.

වැඩිකර ගැනීම අරමුණු කර දැනට වාණිජ වගාව සඳහානිදහස් කිරීමට නියමිත SL 03 1025, SL 03 336, SLT 03 5441 සහ SLT 03 5445 යන උක් ප්‍රභේද 04 2021 වසර තුළදී ඉටු කිරීමට නොහැකි විය. එම ප්‍රභේද සඳහා 2023 වර්ෂයේදී Large – mill test සම්පූර්ණ කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

(ආ) උක් පර්යේෂණ ආයතනයේ 2021 දෙසැම්බර් මස පුවත් හසුනට අනුව ආයතනය විසින් 2012 වර්ෂයේ හඳුන්වා දී ඇති SL96128 යන උක් ප්‍රභේදය සියලුම සීනි කර්මාන්තායතනවල ජනප්‍රියම ප්‍රභේදය බවත් එහි ව්‍යාප්තිය සියයට 50 ක් බවත් සඳහන් කර තිබුණි. එසේ වුවද, මෙම ප්‍රභේදයේ සීනි උකහා ගැනීමේ හැකියාව අඩු බවටත්, විකල්ප ප්‍රභේදයක් හඳුන්වා දීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතින බවටත් සීනි කර්මාන්තකරුවන් සමඟ පැවති රැස්වීම් සටහන් අනුවත්, හුවමාරු වී ඇති ලිපි අනුවත් නිරීක්ෂණය වූ අතරආයතනය විසින් නිකුත් කළ 2021 මාර්තු පුවත් හසුනට අනුව 2013 වර්ෂයේ සියයට 8.2 ක් වූ සීනි උකහා ගැනීමේ ප්‍රතිශතය වාර්ෂිකව ක්‍රමයෙන් අඩුවී 2019 වර්ෂයේ සීනි සියයට 7.2 ක් හා 2020 වර්ෂයේ සියයට 6.8 ක් දක්වා අඩු වී ඇති බවට නිරීක්ෂණය විය.

දක්වා ඇති පරිදි සීනි උකහා ගැනීම අඩුවීමට වගා කළමනාකරන කටයුතුවල දුර්වලතා මෙන්ම නිර්දේශිත පරිදි මේරූ වගාවන්හි අස්වනු නෙලීම, නියමිත කාලය තුළ ඇඹරීම මෙන්ම කර්මාන්තායතන තුළ ඉහළ සීනි නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාවය පවත්වා නොගැනීම ප්‍රධාන වශයෙන් බලපානු ලැබේ. සීනි ප්‍රතිශතය සාපේක්ෂව වැඩි SL 88 116 ප්‍රභේදය ප්‍රවර්ධනය සඳහා බීජ උක් සෙවනගල කර්මාන්තායතනය වෙතත් SL 00 92 හා SL 00 354 ප්‍රභේදවල බීජ උක් තවත් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා පැල්වත්ත, ගල්ඔය හා ඇතිමලේ සීනි කර්මාන්තායතන වෙතත් ලබාදීමට පියවරගෙන ඇත.

වැඩිදියුණු කළ උක් ප්‍රභේද හඳුන්වා දීම කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුය.

(ඇ) 1981 අංක 75 දරන උක් පර්යේෂණ පනත මගින් වාණිජ වශයෙන් උක් වගා කිරීම, දේශීය සීනි කර්මාන්තයට අදාළ සංවර්ධන කටයුතු සිදු කිරීම, දේශීය සීනි කර්මාන්තය නියාමනය කිරීම සහ හඳුන්වා දෙන උක් ප්‍රභේදවල වාණිජ අනුවර්තීතාවය(Commercial Adoption) තීරණය කිරීම යනාදිය සඳහා ආයතනයට බලතල පවරා නොතිබීම හේතුවෙන් ආයතනය

1981 අංක 75 දරන උක් පර්යේෂණ පනත මගින් වාණිජ වශයෙන් උක් වගා කිරීම, දේශීය සීනි කර්මාන්තයට අදාළ සංවර්ධන කටයුතු සිදු කිරීම, දේශීය සීනි කර්මාන්තය නියාමනය කිරීම සහ හඳුන්වා දෙන උක් ප්‍රභේදවල වාණිජ අනුවර්තීතාවය (Commercial Adoption) තීරණය කිරීම යනාදිය සඳහා ආයතනයට බලතල පවරා නොතිබීම හේතුවෙන් ආයතනය පිහිටුවා අවුරුදු 37 ක

දේශීය සීනි කර්මාන්තයේ උන්නතිය උදෙසා ආයතනය සතුව තිබිය යුතු බලතල ලබාගත හැකි ආකාරයට පනත සංශෝධනය කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුයි.

පිහිටුවා අවුරුදු 37 ක කාලයක් ගත වුවද සීනි කර්මාන්තය රට තුළ නිසි පරිදි ස්ථාපිත වී නොතිබුණි. ආයතනය විසින් නිකුත් කළ 2021 දෙසැම්බර් පුවත් හසුනට අනුව 2020 වර්ෂයේදී දේශීය සීනි නිෂ්පාදනය මෙට්‍රික් ටොන් 61,000 ක් ද, සීනි ආනයනය මෙට්‍රික් ටොන් 683,000 ක් ද විමෙන් සමස්ත සීනි සැපයුමෙන් සියයට 91.8 ක් ආනයනය කර ඇති බවටත්, ඒ සඳහා රු. බිලියන 51 ක් වැය කර ඇති බවටත්, එය ආහාර ද්‍රව්‍ය සඳහා වන වියදමෙන් සියයට 13 ක් බවටත් නිරීක්ෂණය විය.

කාලයක් ගත වුවද සීනි කර්මාන්තය රට තුළ නිසි පරිදි ස්ථාපිත වීම අඩාල වීමට බලපා ඇත.

3.3 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය -----	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම -----	නිර්දේශය -----
<p>කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදනයේදී අමුද්‍රව්‍ය කැබලි කිරීම සඳහා වසරක වගකීම් කාලයක්සහිත අශ්වබල 17 ක එන්ජින් ධාරිතාවය ඇති මල්ටි වොපර් යන්ත්‍රයක් මිලදී ගැනීමට 2021 දෙසැම්බර් මස තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව නිර්දේශ කර ප්‍රසම්පාදන කමිටුව අනුමත කර තිබිය දී පසුව එම තීරණය වෙනස් කර එන්ජිම සඳහා වගකීම් කාලයක් රහිත අශ්වබල 8 ක එන්ජින් ධාරිතාවයකින් යුතු යන්ත්‍රයක් රු.575,000 කට මිලදී ගෙන තිබුණි. මිලදීගත් එම යන්ත්‍රය නිසි තත්ත්වයෙන් පවතින බවට සහතිකයක් ලබාගෙන නොතිබීමත්, යන්ත්‍රය පලදු සහිත බවට වාර්තා වී තිබීමත්, භාවිතයට නොගෙන නිෂ්ක්‍රීයව පැවතීමත් හේතුවෙන් එය නිසි තත්ත්වයෙන් පවතින නවීන යන්ත්‍රයක් බවට සනාථ වී නොතිබුණු අතර මෙය මතභේදයට තුඩු දෙන ගනුදෙනුවක් බවට විගණනයේදී නිරීක්ෂණය කෙරේ.</p>	<p>ප්‍රසම්පාදන කමිටුවේ අනුමැතිය ලැබී තිබූ රු.355,000 ක් වන මල්ටි වොපර් යන්ත්‍රය ලබාදිය නොහැකි බවට එම ආයතනය දැනුම් දීමෙන් අනතුරුව ඊළඟට අවම මිල ගණන් ඉදිරිපත් කරන ලද ආයතනයෙන් අශ්ව බල 08ක එන්ජින් ධාරිතාවයෙන් යුත් යන්ත්‍රය තාක්ෂණ ඇගයීම් කමිටුවේ හා ප්‍රසම්පාදන කමිටුවේ නිර්දේශය මත මුලින් ඉදිරිපත් කරන ලද රු.650,000 ක මුදලින් රු.75,000 ක් අඩුකර රු.575,000 ක මුදලකට මිලදීගෙන ඇත. එම යන්ත්‍රය පළු වී හෝ නවීන යන්ත්‍රයක් නොවන බවට අපවේත කරුණු ඉදිරිපත් නොවීය.</p>	<p>පරීක්ෂණයක් සිදු කර සුදුසු පියවර ගත යුතුය.</p>

3.4 නිෂ්කාර්ය හෝ උෞත උපයෝජිත දේපළ, පිරියත හා උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>කන්තලේ සීනි කර්මාන්තශාලාව ආරම්භ කිරීමේ අරමුණින් ඊට අවශ්‍ය බීජ උක් සැපයීම, ප්‍රදේශයට සුදුසු උක් ප්‍රභේද තෝරා ගැනීම ඇතුළුව පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා පහසුකම් සැපයීම අරමුණු කරගෙන 2011 වර්ෂයේදී කන්තලේ සීනි කර්මාන්තායතනය සතු ඉඩමෙන් අක්කර 400 ක භූමි ප්‍රමාණයක් හා ගොඩනැගිලි 13 ක් උක් පර්යේෂණ ආයතනයට ලබාදී තිබුණු අතර ආයතනය විසින් 27 දෙනෙකුගෙන් යුත් කාර්යමණ්ඩලයක් අනුයුක්ත කර 2021 දක්වා වසර 10 ක කාලය තුළ පුනරාවර්තන හා ප්‍රාග්ධන වශයෙන් රු.මිලියන 120 ක් වැය කර තිබුණ ද, කන්තලේ සීනි කර්මාන්තායතනය ආරම්භ කර නොතිබීම නිසා එම පිරිවැය නිෂ්කාර්ය වී තිබුණි.</p>	<p>කන්තලේ සීනි කර්මාන්තායතනය ආරම්භ කිරීමේ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිමත පර්යේෂණ තොරතුරු උත්පාදනය හා බීජ උක් සකසා ගැනීමට අවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය හා පවත්වා ගැනීම සඳහා අමාත්‍යාංශ නිර්දේශ මත මෙම උප මධ්‍යස්ථානය තවදුරටත් පවත්වාගෙන යන ලදී.</p>	<p>කන්තලේ උප මධ්‍යස්ථානය පවත්වාගෙන යාමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව අවධානය යොමු කළයුතුය. සලකා බැලීමටත්, එහි වත්කම්වලින් නිසි ප්‍රයෝජන ලබා ගැනීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.</p>

3.5 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>දේශීය උක් වගාවේ උසස් වාණිජමය උක් ප්‍රභේද දියුණු කිරීම හා ඒ සඳහා පර්යේෂණ පැවැත්වීම සඳහා පිහිටුවා ඇති එකම ආයතනය උක් පර්යේෂණ ආයතනය වුවද එහි පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා දායක වන ප්‍රධාන තනතුරු වන නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ (පර්යේෂණ සහ තාක්ෂණ හුවමාරු) තනතුර 2020 වර්ෂයේ සිටත් ප්‍රධාන තාක්ෂණ හුවමාරු නිලධාරී තනතුර හා ප්‍රධානපර්යේෂණ නිලධාරී තනතුරු 02 ක් තනතුර ඇති කළ දින සිටත්, ඉතිරි ප්‍රධානපර්යේෂණ නිලධාරී තනතුරු 03 ක් 2013 හා 2021 වර්ෂ අතර කාලය තුළත් පුරප්පාඩුව පවතින අතර ආයතනයේ අරමුණ සහ කාර්යයන් ඉටු කිරීමට එය බාධාවක් වී ඇති බවට නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>අදහස් දක්වා නොමැත.</p>	<p>පුරප්පාඩු පිරවිය යුතුය.</p>